

PER QUÈ JA NO SOC ANARQUISTA v2.1

NA PAI

Avis previ a aquelles persones que s'identifiquen com a anarquistes: "Perquè no vull ni llegir aquest text".

Vaig penjar una primera versió d'aquest text a Indymedia i molts anarquistes se'm van tirar a sobre desqualificant-me directament sense llegir-se el text sencer i encara menys rebatre cap dels arguments que aporto. Pot semblar estrany que algú que pertanyi a una ideologia que pretén estendre's a través de la pedagogia i el qüestionament racional de les altres ideologies es mostri tan tancat a qüestionar la seva pròpia ideologia. Tot i així, hi ha varis mecanismes psicològics que expliquen la resistència de qualsevol anarquista a llegir aquest text o valorar objectivament els arguments que exposo.

En primer lloc, els humans som éssers tribals, necessitem sentir que pertanyem a un grup social ja que d'ell depèn la nostra supervivència. L'anarquisme també ens dona una identitat tribal i això fa que com a anarquistes qualsevol qüestionament al seu ideari el puguem viure com un atac a la nostra identitat i a la nostra tribu. A partir d'aquí es genera una dinàmica de «estàs amb nosaltres o contra nosaltres» on no hi ha debat possible. Així doncs, mostrar un rebuig ferotge al més mínim qüestionament de la nostra ideologia no té res d'estrany, ans al contrari, és una conducta tribal que ens farà guanyar el reconeixement dels companys de la nostra tribu. Repudiar i combatre els traïdors de la pròpia tribu (com ara els anarquistes que deixen de creure amb l'anarquisme) amb més vehemència que als enemics de tota la vida també és una conducta molt tribal i lògica. Els enemics ens poden despertar odi però els traïdors a part de l'odi també ens fan sentir engany, decepció i pèrdua.

Un altre mecanisme que els humans portem de sèrie és el biaix confirmatori: tendim a afavorir, buscar, interpretar, i recordar, la informació que confirma les pròpies creences o hipòtesis, donant desproporcionadament menys consideració i sent més crítics amb qualsevol possible alternativa. És a dir, el més probable és que un anarquista que es llegeixi aquest text sols es fixi en aquells elements que pugui criticar o ridiculitzar. Així és com em vaig trobar amb varis anarquistes que no van captar el meu to irònic quan dic al principi del text que «vestia escrupolosament de negre» per demostrar la meva creença en l'anarquisme i m'ho retreien per demostrar que jo mai havia sigut un autèntic anarquista i que per tant, no valia la pena seguir-me llegint.

També hem de tenir en compte la «dissonància cognitiva»: quan ens trobem informació que entra en conflicte amb el nostre sistema de creences sentim una tensió i incomoditat que ens porta actuar per reduir-les. Una forma de reduir la tensió és reflexionar i assumir noves idees i creences per tal d'aconseguir que el conjunt de les nostres idees tornin a encaixar entre si però ben sovint optem per la fórmula més fàcil d'evitar activament la informació que ens genera la tensió. Entenc que aquest text genera molta tensió per algú que s'identifica com a anarquista, no és una pastilla fàcil d'empassar. En aquest sentit, una possible solució és llegir-se el text poc a poquet, i no tot d'una sola tirada.

Després d'identificar-me com a anarquista vestint escrupolosament de negre (fins i tot a ple estiu) i dedicar la major part del meu temps i energia mental a aquesta ideologia durant uns deu anys de la meva joventut, crec molt necessari explicar perquè hi he deixat de creure. Almenys, això és el que a mi m'hagués agradat llegir deu anys enrere, quan hi estava ficada de ple.

Abans de res, aclarir que no em peneixo pas de tota aquesta colla d'anys durant els quals mai he deixat d'aprendre i experimentar noves formes de viure. El món llibertari m'ha ofert una experiència vital molt intensa i apassionant que d'altra forma difícilment hagués viscut. El pensament llibertari m'ha ensenyat a mantenir sempre un esperit crític i qüestionar-ho tot, fins-i-tot el mateix pensament llibertari. Per tot això i molt més, li estic infinitament agraïda.

Tot i així, he de reconèixer que vaig viure un fort procés de desengany al topiar amb els límits i els inesperats efectes negatius d'aquesta ideologia a l'hora d'aplicar-la a la realitat. L'anarquisme donava sentit a la meua vida, per això al deixar de creure-hi vaig sentir un gran buit i patir un bon xoc. Amb el desig i esperança d'alleujar aquest possible xoc a algú altre escric aquest text.

Per no allargar-me infinitament em limitaré a explicar d'una forma clara i concisa dues principals raons per les quals no crec que l'anarquisme sigui una ideologia política viable en el nostre context occidental actual:

1. EL PROBLEMA DE LA GRANDÀRIA

És difícil i ens fa mandra viure únicament amb allò que cacem i recol·lectem

L'ideal llibertari de viure en societats horitzontals sols és possible en petites comunitats de caçadors-recol·lectors. Aquesta és l'única forma per un grup humà de ser autònom sense haver de dependre d'organitzacions socials més grans i jeràrquiques com ara els estats. Sols en petits grups és possible organitzar-se assembleàriament de forma que tothom pugui parlar i ser escoltat. Quan una assemblea creix més enllà

dels 10 membres, esdevé cada cop menys democràtica, menys persones s'atreveixen a fer sentir la seva veu. Parlen les persones amb menys vergonya o més ego i no necessàriament les que tenen coses més interessants a compartir.

A mesura que creixen els grups humans necessiten ser més productius (extreure més recursos d'un mateix territori) per tal d'auto-sostenir-se, consumint més recursos i generant més residus. Com més productiva és una societat, més noves, específiques i variades activitats humanes apareixen fent-la cada cop més complexa. Així apareix l'especialització laboral ja que una organització assembleària no seria prou ràpida i eficient per gestionar el creixent nombre d'activitats, recursos i residus. Per un funcionament òptim de la societat, només les persones més expertes en cada matèria haurien de dedicar-se a gestionar-la. La política d'una societat gran també es fa molt més complexa i com que és impossible fer assemblees multitudinàries on tothom tingui veu, requereix de representants polítics especialitzats. En definitiva, com més gran és una societat, més jeràrquica esdevé.

Així doncs, sí, és possible viure en una societat anarquista, però hauries d'anar a viure amb una petita tribu caçadora-recol·lectora en algun dels indrets més remots i inhòspits del planeta on encara és possible viure-hi sense ser molestat per cap estat.

2. EL PROBLEMA DE LA VIOLÈNCIA

Ignorem l'extrema violència d'un territori sense estat

La segona raó té a veure amb la violència. Aquí a Occident estem tan habituats a viure el nostre dia a dia sense haver de patir per la nostra integritat física que ens pot costar creure que aquest sigui un problema al qual dedicar-hi la més mínima atenció. Potser per això tenim la sort de poder dedicar-nos a analitzar les subtils o microviolències simbòliques del sistema capitalista i patriarcal en què vivim enlloc de les macroviolències que podrien posar fi a la nostra vida.

La majoria d'activistes venim de famílies benestants, famílies on mai ens ha faltat de res i on hi regna el comunisme (no hi ha competitivitat, hi funciona l'economia del regal, cadascú aporta segons les seves possibilitats i pren segons les seves necessitats).

El cert és que sempre hi ha hagut conflictes entre tribus o pobles fronterers. Molts d'ells es resolien pacíficament, però molts altres amb les armes. Quan el conflicte era entre societats petites i igualades, potser en el pitjor dels casos tot es quedava en la pèrdua d'unes poques vides humanes i cadascú seguia fent la seva vida lliurement, però amb l'aparició de societats més grans o desiguals, el resultat podia ser la guerra, esclavitud o genocidi. Des que hi ha estats, hi ha exèrcits, organitzacions armades i bàrbars (pobles guerrers que viuen de saquejar altres pobles o estats), i la violència no és una cosa que puguis ignorar si vols seguir vivint amb un mínim de seguretat que no t'extorsionaran, saquejaran, violaran o mataran. Actualment i durant els últims milers d'anys, l'única forma de viure amb un mínim d'aquesta seguretat és formar part d'un estat capaç de garantir-te-la mantenint el monopoli de la violència dins d'un territori concret.

Si una ideologia antiestatista pretén prosperar, hauria d'explicar com resoldre el tema de la violència de forma satisfactòria. Hi ha qui m'ha respost que una societat anarquista no té per què ser pacifista i que també es podria autogestionar la seva seguretat sense dependre de cossos policials o exèrcit. El problema és que autogestionar la seguretat implica competir a nivell armat amb altres organitzacions armades professionals de forma que no et queda més remei que professionalitzar-te i adquirir tecnologies militars com a mínim tan potents com les dels teus possibles contrincants. Un cos armat

professional es pot mantenir a base de saquejar, extorsionar o recaptar impostos i no crec que cap d'aquestes opcions sigui especialment anarquista.

Hi ha qui rebutja la qüestió de la violència amb el pensament màgic de que quan visquem en l'anarquia ja no ens farà falta usar la violència perquè la societat s'haurà lliurat de totes les violències estructurals del sistema capitalista, sense especificar el més mínim com fer aquesta transició momentània, simultània i mundial a l'anarquia.

És curiós comprovar com fins i tot avui en dia i dins del nostre potent, ric i tan civilitzat estat occidental, aquells entorns socials, espais i activitats que queden fora de la llei o de l'abast de l'estat i els seus cossos policials —com per exemple blocs okupats, trames de corrupció política o plantacions de cànnabis— són especialment proclius a la violència.

Amb aquestes dues premisses es fa evident que no existeix cap fórmula viable de construir una societat anarquista avui en dia a Occident. Encara que fos viable, pràcticament ningú que avui en dia es defineix com a anarquista estaria disposat a viure en una societat tan precària com una caçadora-recol·lectora.

Si l'anarquisme és tan poc viable, com és que té tants fidels seguidors? El moviment llibertari funciona com qualsevol altra tribu urbana, amb la seva estètica, els seus símbols, i la seva pròpia ideologia. Els humans som éssers tribals que necessitem identificar-nos com a part d'un grup, i l'anarquisme ens permet formar part del

Ens podem estar hores discutint si vendre llaunes o només cervesa artesanal en la kafeta del col·lectiu, sense parar la més mínima atenció a quina birra bevem a diari individualment. Sembla com si el col·lectiu fos una forma de redimir tota la misèria de les nostres vides personals (amb “misèria” em refereixo a tot allò que és políticament incorrecte o millorable).

grup més noble que existeix. Com? La seva ideologia política és la més pura i immaculada, té els ideals més sublims. És l'única ideologia purament antiautoritària, contrària a tot tipus de dominació. És la més democràtica i menys tacada per ser la causa de polítiques nefastes o fets històrics lamentables —ja que mai ha controlat un govern íntegrament. Davant les imperfeccions dels altres colors polítics, el negre ens permet desmarcar-nos-en i dotar-nos de certa superioritat moral. Sobre el paper, cap altre ideal polític el pot superar.

Durant els meus anys anarquistes creia que si algú no era anarquista era únicament perquè desconeixia la ideologia i havia estat adoctrinat des de ben petit per conformar-se amb el sistema imperant o bé perquè no era prou ambiciós amb els seus ideals. Bàsicament pensava que la gent estava adormida i sols feia falta despertar les seves consciències. Per això dedicava la major part dels meus esforços a difondre el pensament llibertari, pensant que a mesura que la gent anés coneixent més l'anarquisme, aquest s'aniria estenent pacíficament i voluntàriament de forma racional per tota la societat, sense necessitat d'imposar-se per la força com la resta d'ideologies autoritàries. Em sentia amb certa superioritat moral formant part de la ideologia política més noble i ideal que existeix. Feia sentir-me que jo i els meus estàvem en el camí correcte mentre que la resta no, i això feia sentir-me especialment bé.

Evidentment, ara veig que estava molt equivocada. La ideologia política de cadascú,

generalment no es forma a partir d'una anàlisi exhaustiva, acurada i contrastada de totes les ideologies existents sinó més aviat a partir d'adhesions emocionals personals, per la qual cosa és molt difícil convèncer racionalment a algú que canviï la seva ideologia. La fórmula més eficaç de guanyar un nou adepte ideològic seria a través de la vinculació emocional amb una altra persona, com ara el vincle entre pares i fills o entre parelles sexoafectives.

Sovint em preguntava com és que a partir dels 30 anys la majoria de la gent abandonava l'activisme? Creia il·lusament que era una problemàtica de les generacions anteriors que seria finalment superada per la meua ja que llavors jo tenia molt clar que mai abandonaria l'anarquisme i l'activisme. La realitat és que la meua generació ha acabat sent igual de desertora. A partir dels 30, molta gent es comença a dedicar a la criança, i els seus fills passen a ser la seva principal preocupació, i deixa molta gent sense temps, motivació o energia per dedicar a l'activisme.

Hi ha una altra raó que explica la progressiva descreença en l'activisme radical d'esquerres: La majoria d'activistes venim de famílies benestants, famílies on mai ens ha faltat de res i on hi regna el comunisme (no hi ha competitivitat, hi funciona l'economia del regal, cadascú aporta segons les seves possibilitats i pren segons les seves necessitats). Acostumats a aquest món familiar idíl·lic (almenys econòmicament), quan comencem a ser més conscients de totes les injustícies i misèries que succeeixen

en el món exterior, ens xoca i ens indignem, no entenem com hi ha gent que les pugui consentir o tolerar. Inconscientment, pensem que el món podria funcionar amb la mateixa harmonia que una família unida, el nostre màxim referent d'organització social fins al moment. A mesura que ens independitzem de la família i que ens hem de guanyar les nostres pròpies garrofes, aconseguir habitatge, aparellar-nos... ens trobem que els nostres interessos ben sovint entren en conflicte amb els d'altra gent i que no sempre és possible compartir equitativament l'objecte d'interès entre tots els interessats, ja sigui una feina, un pis de lloguer o un amant molt sol·licitat —i això en el cas poc freqüent que tothom estigui predisposat a compartir l'objecte d'interès (!). En aquestes situacions podem decidir ser molt bones persones i cedir sempre per així mai incomodar a ningú. El problema és que obrant així generalment acabem sent explotats o exclosos i sentint-nos trepitjats o aïllats. És per això que al cap d'uns quants cops d'actuar de bona fe pel bé col·lectiu o sense voler trepitjar ningú, i que en veure que som els únics que ho fem i que els altres s'aprofiten de nosaltres o ens deixen tirats... és molt probable que ens sentim estúpids o maltractats. Com per exemple quan tu sempre has obert casa teva i el teu cor a tothom que ho necessitava, sense posar cap tipus d'impediment

i quan tu després has necessitat allotjament o afecte per una sola nit t'han dit que no els hi anava del tot bé. Cadascú té diferents nivells de tolerància a aquests desenganys de la vida, hi ha gent molt tossuda que pot aguantar varies dècades devota als seus ideals, encara que això suposi viure molt precàriament o en un indret remot. Tanmateix, per la majoria de mortals és més comú que als 30 anys o abans, hàgim acumulat prou desenganys com per quedar-ne fartets i engegar a la merda aquest rol bondadós, caritatiu i calçasses. Llavors passem a “fer-nos valdre” o el que és el mateix: entrar al joc de competir i salvaguardar pel nostre gaudi personal i privat els petits luxes, privilegis o comoditats que ens hem anat guanyant més o menys legítimament amb el nostre esforç. I... ves per on! Sense ser-ne gaire conscients acabem reproduint dinàmiques individualistes i egoistes que uns pocs anys enrere detestàvem d'allò més. Arribats aquí, és comprensible que ens passin les ganes de seguir lluitant per ideals utòpics que contra-diuen la nostra experiència quotidiana de forma reiterada durant anys —almenys ens queda el consol de seguir fent activisme a través de Facebook o Twitter!

He estat (i segueixo estant però de forma més informal) en col·lectius autoanomenats anarquistes justificant-ho amb l'argument que les nostres pràctiques són majoritàriament

llibertàries, ja que ens organitzem assembleàriament i de forma horitzontal. Així doncs, rebutgem qualsevol tipus de subvenció o ajuda de les institucions, sols cuinem menjar vegà i ecològic, tot el llenguatge que utilitzem és escrupolosament revisat per tal de no reproduir cap tipus d'opressió... Tot això a nivell col·lectiu, ja que en allò individual rarament ens posem cap límit a la incoherència; mai ens qüestionem d'on traiem els diners que aportem solidàriament al col·lectiu. Ens podem estar hores discutint si vendre llaunes o només cervesa artesanal a la kafeta del col·lectiu, sense parar la més mínima atenció a quina birra bevem a diari individualment. Sembla com si el col·lectiu fos una forma de redimir tota la misèria de les nostres vides personals (amb "misèria" em refereixo a tot allò que és políticament incorrecte o millorable).

Tot i així, crec que utilitzar l'etiqueta anarquista o anticapitalista quan únicament duem a terme algunes pràctiques anarquistes durant unes poques hores del nostre temps lliure, mentre la resta del nostre temps estem produint o consumint recursos capitalistes, em sembla excessivament enganyós. Ho equiparo a ser membre d'un col·lectiu veganista i menjar carn sempre que no ets en una assemblea o acte del col·lectiu.

Hi ha qui em diu que soc massa intransigent i primmirada i que és necessari acceptar certes contradiccions sense renunciar a la identitat anarquista si és que volem canviar alguna cosa. Estic d'acord en que no importa el grau de coherència que tingui cadascú amb els seus ideals —qui sóc jo per jutjar les incoherències de ningú si jo n'estic ben plena!— i em sembla molt bé que cadascú s'identifiqui amb els seus ideals malgrat estar-ne ben lluny. Però si realment volem superar el capitalisme crec que seria més convenient començar per fer un acte d'humilitat i reconèixer el punt on ens trobem: som addictes al capitalisme. No conec cap addicte que hagi superat la seva addicció sense fer el primer pas de reconèixer-la. Dir que ets abstemi mentre vas borratxo no funciona per

superar l'alcoholisme. Dir que ets anticapitalista mentre el teu dia a dia es basa en menjar, vestir, habitar, transportar-te, comunicar-te... amb recursos provinents del mercat capitalista, tampoc és molt útil per superar el capitalisme.

En tot cas, el que em sembla més important de tot és tenir ben clar quins són els nostres màxims ideals, perquè si no tenim ben clar cap on anem podríem estar caminant en la direcció equivocada i acabar a un lloc ben tenebrós. Per això em sembla tan important aclarir què és l'anarquia, el màxim ideal de l'anarquisme: una societat sense estat ni dominació, una societat totalment horitzontal, i això sols és possible en forma de societat caçadora-recol·lectora. Jo entenc que la gran majoria de gent que s'identifica com a anarquista no comparteix aquest màxim ideal, i per això crec que seria més realista i menys autoenganyós identificar-se dins d'alguna branca del socialisme, com per exemple el comunisme llibertari.

Així doncs, si ja no crec en l'anarquisme, en què crec? No crec exclusivament en cap ideologia, la societat és massa complexa perquè existeixi una sola ideologia ideal que ofereixi solucions a tots els problemes existents (entenc per solució aquella mesura política que maximitza la felicitat indiscriminadament per al màxim de persones). Cada problema i conflicte requereix les seves pròpies solucions, i les societats actuals són tan complexes i estan condicionades per tants factors (molts dels quals ni tan sols ens imaginem), que sols mitjançant la prova i l'error podem aproximar-nos a conèixer quina és la millor solució en cada situació. D'antuvi no podem predir quina serà, així que el millor que podem fer és ser molt humils a l'hora de defensar una mesura política, reconeixent el seu caràcter experimental i que no té perquè ser millor que la d'algú altre. Reconeixent que a voltes, les propostes més ben intencionades i més ideals sobre el paper tenen les conseqüències més inesperades i perjudicials quan són dutes a terme.

No crec en l'anarquisme com a proposta política viable aquí i ara, però sí que hi seguiré

PER QUÈ JA NO SÓC ANARQUISTA

per Na Pai

creient en el sentit que crec que la forma de vida paleolítica, la forma per la qual els nostres cossos i ments han sigut emmotllats i l'única forma de viure en l'anarquia, és la forma de viure una vida més intensa i plena.¹ També seguiré creient en el moviment llibertari com a comunitat humana formada per meravelloses persones entregades al bé comú de la comunitat. Així doncs, potser no em veureu seguir fent proselitisme per la causa llibertària, però de ben segur que em veureu participant d'algunes de les tantes activitats tan interessants que organitza com per exemple xerrades, trobades, fires de llibre, manifestacions...

VISCA EL MOVIMENT LLIBERTARI!!!

PS. Estic molt disposada a debatre o aclarir qualsevol punt d'aquest text! Au, animeu-vos-hi! Correu: opifai@gmail.com / Twitter: [@opifai](https://twitter.com/opifai)

1. Bé, sí, això és sols una opinió molt personal meva basada en les meves experiències i que crec que mai podré arribar a comprovar si es correspon amb la realitat. Tot el que puc dir per ara és que les meves experiències vitals més properes a viure en una tribu amb un sentit de la vida comú i en contacte directe amb la naturalesa, són els moments més intensos, plens i feliços que he viscut. Com més monòtona, segura, previsible, individualista, mediatitzada amb tecnologia moderna,... és la meua vida, més avorrida, superficial i insubstancial esdevé.